Vervoer van asbest

Het vervoer van asbest over de openbare weg

Afdeling Toegepast Mobiliteitsbeleid

Cel ADR

Vlaamse overheid

DEPARTEMENT
MOBILITEIT &
OPENBARE WERKEN

Vervoer van asbest

Het vervoer van asbest over de openbare weg

Afdeling Toegepast Mobiliteitsbeleid – Cel ADR

Inhoud

Het vervoer van asbest over de openbare weg 4
1. **Inleiding** 4
2. **Classificatie van asbest** 5
3. **Vrijstellingen op het ADR** 6
   3.1. Volledige vrijstelling op het ADR volgens §1.1.3.1 a en c 6
   3.2. Gedeeltelijke vrijstelling op het ADR volgens §1.1.3.6 6
   3.3. Vrijstelling op het ADR bij vervoer in LQ 8
   3.4. Bijzondere bepaling 168 8
4. **ADR voorschriften bij het vervoer van asbest** 10
   4.1. Verpakking, etikettering en markering van de colli 10
   4.2. Signalisatie en uitrusting van het voertuig 11
   4.3. Boorddocumenten 11
   4.4. Opleiding van de ADR bestuurder 12
   4.5. De aanstelling van een ADR veiligheidsadviseur 12
5. **Afwijkingen op het ADR** 13

Het vervoer van asbest over de openbare weg

1. INLEIDING

Het vervoer van gevaarlijke goederen over de openbare weg (ADR) is een bevoegdheid van de Vlaamse overheid. ADR staat voor '*Accord européen relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route*'. Dat ADR-verdrag is omgezet in een Europese richtlijn en is van toepassing op alle vervoer op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

Dit verdrag voorziet de wettelijke voorschriften waaraan een transport van gevaarlijke goederen, waaronder asbest, moet voldoen. In voornoemd verdrag is er een bijzondere aandacht voor de classificatie van de gevaarlijke goederen, de uitzonderingen en de verplichtingen met betrekking tot de verpakkingen(instructies), de keuring en signalisatie van deze, de uitrusting en de signalisatie van het voertuig, de noodzakelijke boorddocumenten, de opleiding van de bestuurder en de aanstelling van een ADR veiligheidsadviseur.

Het is de verantwoordelijkheid van het Departement Mobiliteit en Omgeving en binnen voornoemd Departement van de Cel ADR om erop toe te zien dat gevaarlijke goederen die vervoerd worden over de openbare weg in alle veiligheid en conform de ADR-wetgeving worden uitgevoerd. Veiligheid wordt zeer hoog in het vaandel gedragen. Daarom worden de ADR-transporten voor de buitenwereld kenbaar gemaakt door duidelijke signalisatie op het voertuig, moet de bestuurder van het voertuig opgeleid zijn om bij calamiteiten de juiste handelingen te treffen en zorgt de correcte (gekeurde) verpakking ervoor dat onder normale vervoersomstandigheden deze gevaarlijke goederen veilig kunnen worden getransporteerd. De signalisatie van de goederen en de boorddocumentatie helpen vervolgens de buitenstaanders, en in de eerste plaats de hulpdiensten, om gericht en kordaat te kunnen optreden.

De '*Practical guidelines for the information and training of workers involved with asbestos removal or maintenance work*' van de Europese Commissie stelt: "*Due to its high risk potential, the transportation of asbestos-containing waste should be carried out by reliable carriers. Where possible, only specialised companies should be entrusted with this task. It must be ensured that no fibres are released during transportation and unloading. Containers with asbestos-containing waste must not be thrown or overturned.*" En verwijst vervolgens naar enkele 'best practices' waaronder Polen: *"comprises the transport of the properly secured asbestos waste. It is carried only by authorised transport companies having vehicles designed to carry hazardous materials transport (ADR) and possessing the appropriate licence."*

2. CLASSIFICATIE VAN ASBEST

Asbesthoudende materialen worden door het ADR geclassificeerd onder klasse 9, met classificatiecode M1. Dit zijn stoffen en voorwerpen die gedurende het transport een ander gevaar opleveren dan die welke in de andere klassen beoogd worden, en die wanneer ze onder de vorm van fijn stof worden ingeademd, de gezondheid kunnen in gevaar brengen.

Het is de verantwoordelijkheid van de afzender om de goederen onder één van deze twee UN nummers te classificeren. Deze informatie wordt weergegeven in rubriek 14 van de SDS-fiches ook wel Veiligheidsinformatiebladen genoemd.

Tabel A van het ADR (§3.2) verwijst naar twee specifieke UN nummers voor wat betreft asbesthoudende materialen.

De officiële vervoersnaam	**UN2212 ASBEST, AMFIBOOL (amosiet, tremoliet, actinoliet, anthofylliet, crocidoliet)**	**UN2590 ASBEST, CHRYSOTIEL**
Verpakkingsgroep	II	III
Vervoer volgens LQ	Max 1kg	Max 5kg
Vervoer volgens de gedeeltelijke vrijstelling	Max 333kg	Max 1000kg
Verpakkingsvoorschriften P002/PP37 IBC08/B4	Zie bijlage 1	
Losgestort	VERBODEN	
Bijzondere bepaling colli V11	De andere IBC’s dan die uit metaal of uit stijve kunststof moeten vervoerd worden in gesloten voertuigen of containers of in voertuigen of containers met dekzeil.	
Bijzondere bepalingen laden, lossen en handelen CV 13 CV 28	Grondige reiniging van het voertuig na lekkage Voorzorgsmaatregelen t.o.v. levensmiddelen etc.	
CV1	Verbod om te lossen en te laden op een openbare plaats in en buiten de bebouwde kom	/
S19	Bepalingen m.b.t. de bewaking van de voertuigen zijn van toepassing boven de 5ton.	/

3. VRIJSTELLINGEN OP HET ADR

Het ADR bevat de volgende vrijstellingen voor het transport van asbest:

a) Volledige vrijstelling op het ADR (§1.1.3.1 a en c)
b) Gedeeltelijke vrijstelling op het ADR (§1.1.3.6)
c) De toepassing van LQ (beperkte hoeveelheden)
d) De Bijzondere Bepaling 168

3.1. VOLLEDIGE VRIJSTELLING OP HET ADR VOLGENS §1.1.3.1 A EN C

Deze vrijstelling laat toe om asbest te vervoeren zonder aan de voorschriften van het ADR te moeten voldoen, evenwel onder volgende voorwaarden.

a) het vervoer van gevaarlijke goederen **door particulieren**, indien die goederen verpakt zijn voor de verkoop in de detailhandel en bestemd zijn voor hun persoonlijk of huishoudelijk gebruik of voor hun vrijetijds- of sportactiviteiten ; dit op voorwaarde dat maatregelen genomen werden om lekkage van de inhoud onder normale vervoersvoorwaarden te vermijden. Wanneer deze goederen brandbare vloeistoffen zijn, vervoerd in hervulbare recipiënten die door, of voor een particulier gevuld worden, mag de totale hoeveelheid niet groter zijn dan 60 liter per recipiënt en 240 liter per transporteenheid. Er wordt van uitgegaan dat de gevaarlijke goederen in IBC's, grote verpakkingen of tanks niet verpakt zijn voor de verkoop in de detailhandel.
c) het vervoer **verricht door ondernemingen, dat ondergeschikt is aan hun hoofdactiviteit** – zoals leveringen aan bouwwerven of de terugritten van deze werven – of verband houdt met opmetingen, reparaties of onderhoud ; dit in hoeveelheden van ten hoogste 450 liter per verpakking, met inbegrip van de grote recipiënten voor losgestort vervoer (IBC's) en de grote verpakkingen en met inachtname van de in 1.1.3.6 gespecificeerde maximale hoeveelheden. Er dienen maatregelen genomen te worden om lekkage van de inhoud onder normale vervoersvoorwaarden te vermijden. Deze vrijstellingen zijn niet van toepassing op klasse 7. **Het vervoer dat door dergelijke ondernemingen verricht wordt voor hun bevoorrading of externe dan wel interne distributie valt evenwel niet onder het toepassingsgebied van deze vrijstelling** ;

3.2. GEDEELTELIJKE VRIJSTELLING OP HET ADR VOLGENS §1.1.3.6

Deze vrijstelling laat toe asbest te vervoeren onder beperkte hoeveelheden, waardoor slechts bepaalde voorschriften van het ADR van toepassing blijven.

Op basis van de classificatie (UN2212 of UN2590) zullen asbesthoudende materialen vallen onder vervoerscategorie 2 of vervoerscategorie 3.

UN nummer	Vervoerscategorie	Maximale hoeveelheid te transporteren
2212	2	333KG
2590	3	1000KG

Indien bovenstaande maximale hoeveelheden worden gerespecteerd, zijn volgende voorschriften al dan niet van toepassing:

WEL	NIET
✓ de verpakkingen moeten gekeurd zijn en de nodige signalisatie bevatten, ✓ de aanwezigheid van een brandblusser in de cabine met een inhoud van minstens 2 kg, ✓ het gebruik van veilige verlichtingsapparaten (zonder een metaal oppervlak) ✓ het verbod op roken, ✓ het verbod van het openen van colli, ✓ de aanwezigheid van het vervoerdocument ✓ opleiding van de bestuurder volgens § 1.3 van het ADR	✓ aanwezigheid van de schriftelijke instructies, ✓ het aanbrengen van de oranje schilden, ✓ het ADR-opleidingsgetuigschrift van de bestuurder, ✓ bijkomende brandblusapparaten, ✓ persoonlijke beschermingsuitrusting, ✓ het meenemen van passagiers, ✓ beveiliging, ✓ reglementering met betrekking tot de tunnelcode

Opmerking: in het vervoerdocument dient de totale hoeveelheid per vervoerscategorie te worden genoteerd

3.3. VRIJSTELLING OP HET ADR BIJ VERVOER IN LQ

Asbesthoudende materialen kunnen vrijgesteld worden van het ADR indien men deze in beperkte hoeveelheden vervoert (LQ) en onder specifieke voorwaarden.

UN nummer	Dubbele verpakking	Verpakt met folie
2212	Maximum 1kg per binnenverpakking met een netto limiet van 30kg	Maximum 1kg per binnenverpakking met een netto limiet van 20kg
2590	Maximum 5kg per binnenverpakking met een netto limiet van 30kg	Maximum 5kg per binnenverpakking met een netto limiet van 20kg

LQ verpakkingen dienen geen keurmerk te bevatten maar moeten uiteraard van goede kwaliteit zijn. Elke doos of folie dient voorzien te worden van het LQ merkteken.

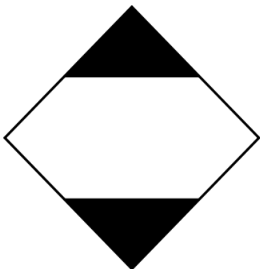

3.4. BIJZONDERE BEPALING 168

Bijzondere Bepaling 168 stelt bepaalde asbesthoudende materialen vrij van het ADR.

"Asbest, dat zodanig in een natuurlijk of kunstmatig bindmiddel (zoals cement, kunststof, asfalt, harsen of mineralen) gedompeld of gefixeerd is dat tijdens het vervoer geen gevaarlijke hoeveelheden inadembare asbestvezels kunnen vrijkomen, is niet onderworpen aan de voorschriften van het ADR.

Afgewerkte voorwerpen die asbest bevatten en niet voldoen aan deze bepaling, zijn toch niet onderworpen aan de voorschriften van het ADR indien ze zodanig verpakt zijn dat tijdens het vervoer geen gevaarlijke hoeveelheden inadembare asbestvezels kunnen vrijkomen."

De cel ADR van de Vlaamse overheid leest, samen met de experten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest de Bijzondere Bepaling als volgt:

Wat betreft de eerste paragraaf: het vervoer van asbest wordt vrijgesteld van het ADR, als het asbest als dusdanig is voorbehandeld d.w.z.: door het asbest in cement te dompelen of het asbest te fixeren d.m.v. een lijm. Door deze methode komen er geen asbestvezels meer vrij en is het transport vrijgesteld van de ADR-regelgeving. Het ADR stelt echter geen verdere eisen omtrent deze fixering of onderdompeling.

Wat betreft de tweede paragraaf dient onder 'afgewerkte voorwerpen', het volgende verstaan te worden: eindproducten die niet beschadigd zijn noch poreus zijn geworden door externe factoren. Zo wordt een afgebroken, beschadigde cementplaat niet gezien als een afgewerkt voorwerp. Deze laatste zien we als afval dat asbest bevat.

De huidige visie van de cel ADR wordt ook ondersteund door de uitspraken/adviezen omtrent asbesthoudende materialen die in 2018 werden genoteerd in het onderzoeksrapport 'Asbest en vervangingsvezels' uitgegeven door de organisatie 'Constructiv' en we plaatsen de belangrijkste opmerkingen even op een rij:

"*Als ze* (red. asbesthoudende materialen) *in* **erg slechte staat** *zijn of als er vezels blootliggen als gevolg van verschillende geïmproviseerde onderhouds- of herstellingswerken, kunnen producten op basis van hechtgebonden vezels net zo* **gevaarlijk** *zijn als materialen op basis van losgebonden asbest – het materiaal wordt immers minder en minder gebonden. Uit fragiel en breekbaar geworden producten kunnen immers grote hoeveelheden zeer fijne vezels vrijkomen bij eenvoudige werkzaamheden of wanneer ze bijvoorbeeld trillingen of luchtstromen te verduren krijgen." …*

"Een materiaal dat ***oorspronkelijk sterk gebonden*** *(en dus weinig bros) is, kan* ***bros worden*** *en er kunnen grote hoeveelheden vezels uit vrijkomen als het al beschadigd is of als het beschadigd wordt bij de behandeling ervan.* ***Elk element dat behandeld werd (doorboord, versneden, enz.) of waarover twijfel bestaat, moet beschouwd worden als bros, ongeacht of het al dan niet gebonden is****. " …*

"Uit asbesthoudende materialen kunnen asbestvezels vrijkomen wanneer ze ernstig ***beschadigd*** *raken (alleen al door hun aanwezigheid op een bepaalde plaats) of* ***tijdens werkzaamheden*** *die de integriteit van het materiaal aantasten.*
Wanneer asbestvezels loskomen van een materiaal op de arbeidsplaats, zijn ze zo fijn en volatiel dat ze blijven zweven en zich zeer gemakkelijk verspreiden in de lucht. Dan kunnen ze ***ingeademd*** *worden door wie zich op de arbeidsplaats bevindt en zo diep in de longen dringen en de* ***longblaasjes*** *bereiken.*

Omdat deze vezels zeer licht en volatiel zijn, kunnen ze zich erg gemakkelijk verspreiden en ook de zones bereiken waar ***andere werknemers*** *andere activiteiten aan het uitvoeren zijn op de arbeidsplaats. Daardoor kunnen ook deze andere werknemers de asbestvezels inademen."*

4. ADR VOORSCHRIFTEN BIJ HET VERVOER VAN ASBEST

Dit gedeelte bevat de voorschriften waaraan het transport van asbesthoudende materialen dient te voldoen, indien deze niet vallen onder de vrijstellingen opgesomd in punt 3 van deze nota.

4.1. VERPAKKING, ETIKETTERING EN MARKERING VAN DE COLLI

Asbest kan verpakt worden in diverse UN-gekeurde recipiënten, zoals IBC's, vaten, kisten, zakken. Dit is duidelijk voorgeschreven in de verpakkingsinstructie P002 en IBC08 van hoofdstuk 4.1 van het ADR (zie bijlage 1). Uiteraard dient steeds de meest geschikte verpakking gekozen te worden.

Opmerking 1: Voor de UN-nummers 2590 en 2212 zijn de zakken 5M1 toegelaten. Alle zakken van om het even welk type moeten vervoerd worden in gesloten voertuigen of containers of in gesloten stijve oververpakking geplaatst worden. (PP 37)

Opmerking 2: Soepele, kartonnen of houten IBC's moeten stofdicht en waterbestendig zijn, of van een stofdichte en waterbestendige voering voorzien zijn. (B4)

Deze verpakkingen dienen een UN-keurmerk te dragen (zie onderstaand voorbeeld van een UN gekeurde ASBEST IBC:

13H3/Y/1215/IND/...

- ➔ UN symbool
- ➔ 13H3: Flexibele IBC, bestemd voor het vervoer van vaste stoffen
- ➔ Y: duidt de verpakkingsgroep (X, Y of Z) aan, deze IBC is gekeurd voor verpakkingsgroep II en III

Elke verpakking dient ook geëtiketteerd te worden met het etiket klasse 9 en het van toepassing zijnde UN-nummer (UN2212 of UN2590). De foto hierboven (Ecowerf) geeft twee UN nummers aan. Dit is foutief. Men dient één UN nummer aan te brengen. Indien men niet met 100% zekerheid weet welk soort asbest men vervoert, moet men steeds uitgaan van het ergste gevaar, in casu UN2212. Het etiket dient op twee tegenoverliggende zijden te worden aangebracht bij IBC's groter dan 450L .

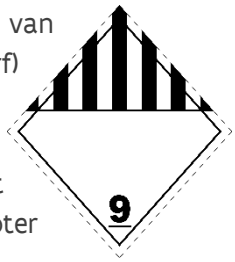

4.2. SIGNALISATIE EN UITRUSTING VAN HET VOERTUIG

De transporteenheid moet voor- en achteraan voorzien worden van een leeg (zonder nummers) oranje schild.

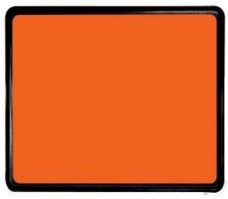

De transporteenheid dient vervolgens uitgerust te worden met persoonlijke beschermingsuitrusting volgens §5.4.3 van het ADR. De volgende uitrusting dient zich aan boord van de transporteenheid te bevinden: één stopblok per voertuig, waarvan de afmetingen aan het gewicht van het voertuig en de doorsnede van de wielen aangepast zijn; twee waarschuwingstekens die uit zichzelf rechtop kunnen staan; oogspoelvloeistof; en voor elk lid van de bemanning een fluorescerend jak of kledingstuk; een draagbaar verlichtingsapparaat; een paar veiligheidshandschoenen en oogbescherming.

4.3. BOORDDOCUMENTEN

In de ADR transporteenheid moeten minstens volgende documenten aanwezig zijn:

- De schriftelijke richtlijnen: als een hulp bij een noodsituatie tijdens een ongeval dat zich gedurende het vervoer kan voordoen, moeten de schriftelijke richtlijnen, in de in §5.4.3.4 gespecificeerde vorm, zich binnen handbereik in de kabine van de bemanning van het voertuig bevinden.
- Het vervoerdocument: geeft aan welke gevaarlijke goederen, en hun hoeveelheid zich bevinden in de transporteenheid. Dit document dient minstens de in §5.4.1.1 opgesomde gegevens te bevatten.

  Indien er afval van asbesthoudende materialen wordt getransporteerd moet in het vervoerdocument volgende vermelding staan:

  ➔ (vb.) UN2590, afval, Asbest, Chrysotile, 9, III, (E)

4.4. OPLEIDING VAN DE ADR BESTUURDER

De bestuurders van voertuigen die gevaarlijke goederen vervoeren moeten in het bezit zijn van een getuigschrift dat wordt uitgereikt door de bevoegde overheid en verklaart dat ze een opleiding hebben gevolgd en geslaagd zijn in een examen betreffende de bijzondere eisen waaraan bij het vervoer van gevaarlijke goederen moeten worden voldaan.

De bestuurders die gevaarlijke goederen vervoeren dienen een basiscursus te volgen. De opleiding moet gegeven worden in het kader van een door de bevoegde overheid goedgekeurde stage. De voornaamste doelstellingen bestaan erin de aandacht van de bestuurders te vestigen op de risico's verbonden aan het vervoer van gevaarlijke goederen en hun de nodige grondbeginselen bij te brengen om de kansen op een incident te minimaliseren en om – indien zich toch een incident mocht voordoen – hen toe te laten de voor zichzelf, voor de bevolking en voor het milieu vereiste veiligheidsmaatregelen te nemen en de gevolgen van het incident te beperken.

Het volstaat dat de bestuurder van asbesttransporten een basisopleiding Categorie I (colli) volgt. Deze opleiding omvat 18 leseenheden van 45 minuten en een praktische opleiding van minimaal 2 leseenheden van 45 minuten (EHBO) en een brandbestrijdingsoefening (onbepaald).
Na het volgen van deze cursus, dient men te slagen in het bijhorend schriftelijk examen. Dit examen is een openboekexamen samengesteld uit multiplechoicevragen. Om de 5 jaar dient men een bijscholingscursus van 16 leseenheden van 45 minuten te volgen en wederom te slagen in een bijhorend examen om het opleidingscertificaat te kunnen vernieuwen.

4.5. DE AANSTELLING VAN EEN ADR VEILIGHEIDSADVISEUR

Elke onderneming waarvan de activiteiten de verzending of het vervoer van gevaarlijke goederen over de weg, of de met dit vervoer samenhangende laad-, los-, vul- of verpakkingswerkzaamheden omvatten, moet een of meer veiligheidsadviseurs voor het vervoer van gevaarlijke goederen aanwijzen, hierna "adviseurs" genoemd, die ermee zijn belast te helpen bij de preventie van de aan dit soort activiteiten verbonden gevaren voor de veiligheid van personen, bezittingen of het milieu.

Het KB van 5 juli 2006, betreffende de aanwijzing en de beroepsbekwaamheid van veiligheidsadviseurs voor ADR stelt in artikel 3§2, 5 dat een aanstelling van een veiligheidsadviseur verplicht is voor ondernemingen die meer dan 50ton gevaarlijke goederen per kalenderjaar behandelen (laden, lossen, vullen, verpakken, verzenden, vervoeren).
De adviseur heeft onder de verantwoordelijkheid van de bedrijfsleider in de eerste plaats tot taak om er, binnen de grenzen van de betrokken activiteiten van de onderneming, met alle mogelijke middelen en maatregelen voor te zorgen dat deze activiteiten gemakkelijker met inachtneming van de toepasselijke reglementering en onder optimale veiligheidsvoorwaarden kunnen plaatsvinden.

5. AFWIJKINGEN OP HET ADR

De bevoegde overheden van de Verdragspartijen kunnen rechtstreeks onderling overeenkomen om op hun grondgebied bepaalde transporten toe te staan bij wijze van tijdelijke afwijking van de voorschriften van het ADR, op voorwaarde evenwel dat de veiligheid ervan niet in het gedrang wordt gebracht.

Deze mogelijkheid om af te wijken van de voorschriften van het ADR is opgenomen in het KB van 28 juni 2009 betreffende het vervoer via de weg of het spoor van gevaarlijke goederen. De gemachtigde van de Minister kan, bij wijze van uitzondering en mits de veiligheid niet in gevaar komt, individuele vergunningen verlenen voor transporten van gevaarlijke goederen op Belgisch grondgebied die krachtens dit besluit zijn verboden, of erin toestemmen dat deze transporten onder andere dan in dit besluit vastgestelde voorwaarden plaatsvinden, op voorwaarde dat deze transporten duidelijk zijn gedefinieerd en van tijdelijke aard zijn (art. 12 van het KB).

Zo kan een afwijking aangevraagd worden – in casu asbest – m.b.t.:

- het certificaat van de bestuurder
- de verpakkinginstructies
- de signalisatie van het voertuig
- de signalisatie van de verpakkingen
- het vervoerdocument
- de schriftelijke richtlijnen
- de veiligheidsuitrusting
- ...

Elke aanvraag doorloopt een ontvankelijkheidsprocedure op basis van een aantal voorwaarden. Indien de aanvraag ontvankelijk wordt verklaard, onderzoekt de cel ADR of een afwijking op het ADR wordt toegestaan. Hierbij is en blijft de regel dat de veiligheid op geen enkel moment in het gedrang mag komen. Zo dient men equivalente veiligheidsmaatregelen op te nemen in de aanvraag voor elke paragraaf waarvoor men een afwijking wenst op te bekomen.

De volledige procedure is te raadplegen op de website: www.vlaanderen.be/adr.

Contactgegevens

DEPARTEMENT MOBILITEIT & OPENBARE WERKEN
Toegepast Mobiliteitsbeleid
Cel ADR
Koning Albert II-laan 20 bus 2, 1000 Brussel
adr@mow.vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/adr

Vlaamse overheid

DEPARTEMENT
**MOBILITEIT &
OPENBARE WERKEN**